

Олена Вакаренко,

кандидат біологічних наук, директор,

Видавничий дім «Академперіодика» НАН України

вул. Терещенківська, 4, Київ 4, 01004, Україна

e-mail: vakarenko@nas.gov.ua

<https://orcid.org/0000-0002-0495-5475>

МОНОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ (1991–2019): ТЕНДЕНЦІЇ, ВИДАВЦІ, СТАТИСТИКА

У статті розкрито загальні тенденції видання монографічних праць різними українськими та зарубіжними видавництвами. Чільне місце посідає аналіз діяльності Науково-видавничої ради НАН України протягом 20 років її функціонування. Об'єктом дослідження стали монографічні видання НАН України за 1991–2019 рр. Основні тенденції в галузі видання монографічної літератури науковцями Національної академії наук України свідчать про постійне скорочення виданих праць протягом останнього десятиріччя та суттєве зменшення ролі професійних наукових видавництв у видавничому процесі, що є результатом хронічного недофінансування науки в Україні. Водночас видавництва НАН України зберегли та впроваджують у практику високі стандарти наукового книговидання в процесі виконання видавничих проєктів, започаткованих Науково-видавничою радою НАН України. Аналіз публікаційної активності представників різних відділень у певні часові проміжки виявив стабільність часток відділень у загальній кількості монографічних видань, що свідчить про життєздатність історично сформованої структури фундаментальних досліджень.

Ключові слова: Науково-видавнича рада НАН України, монографічні видання НАН України, наукове книговидання України.

Цілісне вирішення наукової задачі в будь-якій галузі наук традиційно завершується підготовкою монографії. Акумуляція в одному виданні комплексу знань, що всебічно висвітлюють певну наукову проблему, завжди високо цінувалася науковою спільнотою. Випуск монографічних праць є віддзеркаленням стану розвитку фундаментальних досліджень. Тому в Національній академії наук України виданню наукових монографій завжди приділялася величезна увага. Загальне керівництво видавничою

діяльністю Національної академії наук України (далі – НАН України) здійснює Науково-видавничу раду НАН України як науково-організаційний орган при Президії НАН України. Для збереження високого рівня наукових монографічних праць на початку ХХІ ст. Науково-видавничу раду ініціювала низка видавничих проєктів, виконання яких було покладено на академічні видавництва «Наукова думка» та «Академперіодика», а саме «Наукова книга», «Наукова книга. Молоді вчені», «Українська наукова книга іноземними мовами», «Наукові переклади». Це питання є актуальним для осмислення змісту й ролі академічних видавництв.

Мета статті: розкрити загальні тенденції видання монографічних праць різними українськими й зарубіжними видавництвами та під егідою Науково-видавничої ради НАН України за 20 років її діяльності; встановити, спираючись на статистику видань, публікаційну активність представників відділень Національної академії наук України та основних видавців.

Новизна дослідження: з такої позиції тема висвітлюється вперше.

Методологія дослідження ґрунтується на принципах історизму, використовуються історико-хронологічний, історико-порівняльний, статистичний методи, а також методи класифікації й систематизації матеріалу.

Об'єктом дослідження є монографічні видання НАН України за 1991–2019 рр.

Історія видавничої справи НАН України, становлення та діяльність Редакційно-видавничої комісії, ради (нині Науково-видавничу раду НАН України), засади, принципи, завдання та форми її роботи після здобуття Україною незалежності висвітлено в низці публікацій (у тому числі присвячених 100-річному ювілею вітчизняної Академії наук), зокрема в працях Ю. Діденко, А. Радченко, О. Вакаренко, Я. Яцківа та ін. [1–6]. Утім у цих роботах питання динаміки та статистики видання монографічних праць практично не висвітлювалося за весь період незалежності України.

Незалежність України та деідеологізація політичного й наукового життя надали широкі можливості для реалізації фундаментальних змін у науково-організаційній діяльності видавничої справи в НАН України, розвивалася нормативна база, засади, принципи, завдання та форми роботи Науково-видавничої ради НАН України, обговорювалися перспективи розвитку видавничої діяльності в епоху електронних технологій та свободи поширення друкованої наукової продукції. На відміну від попереднього періоду, було надано дозвіл на видання монографій, збірників і матеріалів конференцій поза академічним видавництвом без будь-яких обмежень за рішеннями вчених рад установ, розвивалися нові форми видавничої діяльності.

Робочий апарат Науково-видавничої ради (далі НВР) збирає, аналізує та узагальнює інформацію про видавничу діяльність установ НАН України. Нині функції робочого апарату Ради виконує Група науково-методичного забезпечення видавничої діяльності Національної академії наук України, яка є структурною одиницею Видавничого дому «Академперіодика» НАН України – базової організації Науково-видавничої ради НАН України. Основні результати аналізування видавничої діяльності та статистичні дані щороку публікуються у звітах про діяльність Національної академії наук України. Наведені у звітах дані дають змогу охарактеризувати різні аспекти видавничої справи [7–36]. У цьому випадку нас цікавить сучасний стан випуску наукових монографій. Для розуміння загальних тенденцій розглянемо динаміку виходу монографій за весь період незалежності держави, тобто з 1991 по 2019 р., а також для порівняння візьмемо дані 1990 р. (рис. 1).

Під грифом Академії наук УРСР у 1990 р. вийшли друком 442 монографії. Цю цифру можна взяти за базову для подальшого порівняльного аналізу, оскільки вона досить близька до середньої за попередні п'ять років (1986–1990 рр.) – 472 монографії [7].

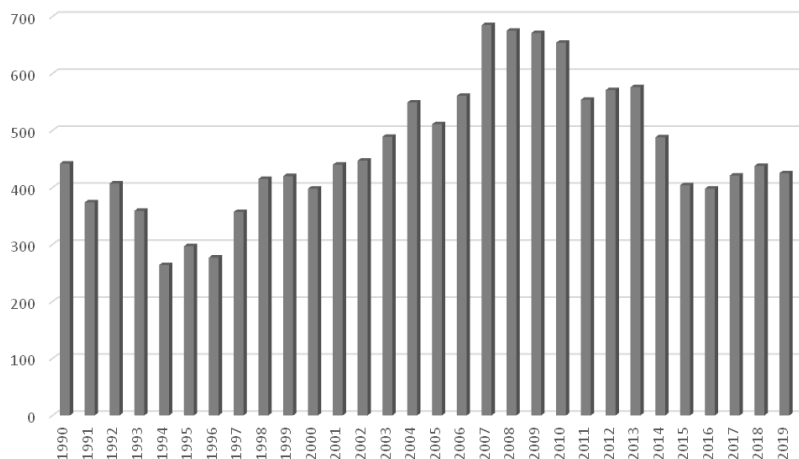

Рис. 1. Видання монографій установами НАН України у 1990–2019 рр.

Хоча незалежність України відкрила багато перспектив для розвитку видавничої справи, водночас на цей період випадає й важкий для еконо-

міки країни етап становлення незалежної держави, що вкрай негативно позначилося на науковій сфері. Недостатнє фінансування вплинуло на показники видавничої продукції. Видання монографій науковцями академії у 1994–1996 рр. різко скоротилося до мінімального показника в 264 книги на рік. Ситуація потроху поліпшується з 1997 р., але для того, щоб знову вийти на рівень 1990 р. знадобилося 12 років. Науковці помітно активізувалися з 2003 р., а найкращі кількісні показники прийшлися на 2007–2009 рр. Сплеск активності в ці роки пов'язаний із збільшенням фінансування науки та відзначенням у 2008 р. 90-річчя Національної академії наук України, що стало додатковим приводом для підготовки узагальнювальних праць у різних галузях науки. Далі ми споглядаємо невпинне падіння, і з 2015 р. кількість наукових монографій на рік впала нижче показника 1990 р.

Представники різних галузей наук традиційно мають різні потреби в публікації монографічних видань. Скажімо, науковці соціогуманітарного профілю при публікації результатів досліджень частіше звертаються до форми монографії, ніж представники точних наук. Зважаючи на економічний і соціальний тиск, який відчувала на собі Національна академія наук при зміні економічного устрою в країні, цікаво проаналізувати наскільки це відбилося на структурі наукових напрямів на прикладі тематичної структури монографій. Розглянемо публікаційну активність авторів монографій за належністю їх до певних відділень НАН України.

Як видно з наведених у таблиці даних, лідером за кількістю монографій протягом усього періоду з 1991 по 2029 р. було відділення історії, філософії та права (в середньому 25,8%), за ним ідуть відділення економіки, літератури, мови та мистецтвознавства, загальної біології. Загалом на ці чотири відділення прийшлося понад 60% книг.

Аналіз публікаційної активності представників різних відділень у певні часові проміжки, у тому числі й останнє п'ятиріччя, показав, що частки відділень у загальній кількості монографічних видань залишаються стабільними. Це підтверджує, що структура фундаментальних досліджень життєздатна й принципово не змінилася.

Таблиця

Внесок відділень НАН України у випуск монографій (1991–2019 рр.)

Відділення НАН України	1991–2019		2007–2013		2014–2019	
		%		%		%
Відділення математики	453	3,35	189	2,72	69	2,68
Відділення інформатики	672	4,98	357	5,13	121	4,7
Відділення механіки	448	3,31	215	3,09	97	3,77
Відділення фізики і астрономії	697	5,15	347	4,99	162	6,29
Відділення наук про Землю	842	6,23	357	5,13	107	4,16
Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства	618	4,57	316	4,54	128	4,97
Відділення фізико-технічних проблем енергетики	532	3,93	326	4,68	156	6,06
Відділення ядерної фізики та енергетики	149	1,1	128	1,84	60	2,33
Відділення хімії	342	2,53	151	2,17	63	2,45
Відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної і клінічної фізіології	303	2,24	159	2,28	45	1,75

Продовження табл.

Відділення проблем медицини	25	0,18				
Відділення загальної біології	1152	8,52	574	8,25	186	7,23
Відділення економіки	2414	17,86	1354	19,45	437	16,98
Відділення історії, філософії та права	3493	25,83	1693	24,32	592	23,00
Відділення літератури, мови та мистецтвознавства	1129	8,35	603	8,67	258	10,02
Інші наукові установи	253	1,87	191	2,74	93	3,61
Разом по НАН України	13522	100,00	6960	100,00	2574	100,00

Одним з важливих факторів дослідження масиву монографічних видань НАН України є корпус видавців. В умовах переходу до ринкової економіки державні видавництва країни опинилися у вкрай складній економічній ситуації. Видавництво Національної академії наук України «Наукова думка» втратило позиції лідера наукового книговидання. У 1995 р. видавництво «Наукова думка» НАН України видало 29% усіх академічних монографій, у 1996 р. його частка у випуску монографій скоротилася вже до 14%.

Сьогодні можна виділити чотири категорії видавців: видавництва Національної академії наук України («Наукова думка» та «Академперіодика»), наукові установи НАН України з власними дільницями оперативного друку (відомчі видання), інші видавництва країни та наукові закордонні видавництва.

Проаналізовано роль кожної з визначених категорій видавців за період з 1995 по 2019 р. Діаграма на рис. 2 демонструє наскільки серйозно інші видавництва країни, здебільшого комерційні, долучилися до видання наукової літератури. Загалом на ці видавництва протягом досліджуваного періоду припала половина всіх видань. Майже 30% книг були видані

установами НАН України самостійно. Наукові видавництва – як вітчизняні, так і закордонні – набрали по 10%.

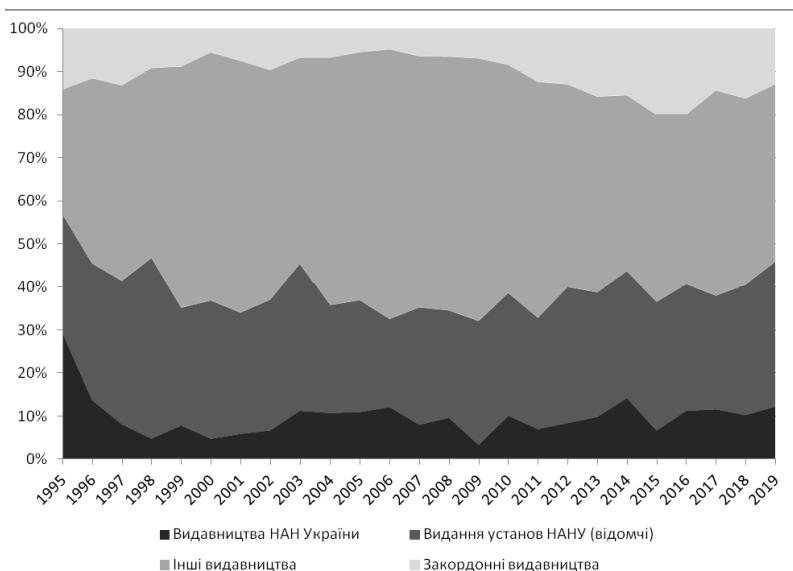

Рис. 2. Частка видавництв у випуску монографій співробітників НАН України (1995–2019)

Привабливість сторонніх комерційних видавництв для авторів обумовлена більш дешевими тарифами. Водночас далеко не завжди публікація праць у цих видавництвах забезпечувала належний рівень редагування й поліграфії. Зазвичай зменшення вартості відбувалося за рахунок відсутності фахового редагування, професійного опрацювання графічних елементів, оригінального художньо-технічного оформлення.

Економічна доцільність також була головним фактором налаштування науковими установами НАН України власних видань на дільницях оперативного друку. Дійсно, перед українськими авторами наукових праць стоїть головна дилема – або видати книгу не дуже якісно, проте дешево, або не видавати взагалі.

Одночасно видавництва НАН України «Наукова думка» та «Академперіодика» (остання долучилася до видання монографій з 2003 р.) зберегли та впроваджують у практику високі стандарти наукового книговидання. Виконання видавничих проєктів, започаткованих Науково-видавничою

радою НАН України, здійснюється в межах цільової комплексної програми «Створення та розвиток науково-видавничого комплексу НАН України». Видавництва мають змогу працювати над підготовкою до публікації монографій, що пройшли жорсткий конкурсний відбір, видавати якісний продукт. Їхня частка у 2019 р. становила 12% від загального числа монографій. І це число відповідає нинішньому низькому рівню фінансування, а точніше – недофінансування науки й видавничої справи зокрема.

Висновки. Основні тенденції в галузі видання монографічної літератури свідчать про суттєве зменшення ролі професійних наукових видавництв у видавничому процесі та постійне скорочення виданих праць протягом останнього десятиріччя, що є результатом хронічного недофінансування науки в Україні. Аналіз публікаційної активності представників різних відділень у певні часові проміжки виявив стабільність часток відділень у загальній кількості монографічних видань, що свідчить про життєздатність історично сформованої структури фундаментальних досліджень.

Список бібліографічних посилань

1. Вакаренко О. Г, Радченко А. І. Науково-видавнича діяльність Національної академії наук України: 2002–2011 рр. Київ : Академперіодика, 2013. 143 с.

2. Вакаренко Е. Г Современный этап издательской деятельности Национальной академии наук Украины (1996–2005 гг). *Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития.* 2006. Вып. 4. С. 269–278.

3. Діденко Ю. М., Радченко А. І. Науково-видавнича діяльність Національної академії наук України. *Наука та наукознавство.* 2018. № 4 (102). С. 112–124.

4. Яцкив Я. С. Об актуальных вопросах академического книгоиздания и книгораспространения в Украине. *Научное книгоиздание и книжная культура на пространстве СНГ.* М. : Наука, 2010. С. 93–94.

5. Яцкив Я. С., Вакаренко Е. Г. Издательская деятельность Национальной академии наук Украины: современный период. *Научная книга на постсоветском пространстве.* М. : Наука, 2007. С. 252–254.

6. Яцкив Я. С., Радченко А. И. Научно-издательский совет Национальной академии наук Украины: к 75-летию со дня основания. *Книжная культура: опыт прошлого и проблемы современности.* М. : Наука, 2008. С. 410–413.

7. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1990 році. Київ : Наук. думка, 1991. Т.2. С. 43–49, 98–105.
8. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1991 році. Київ : Наук. думка, 1992. Т.2. С. 34–42, 78–85.
9. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1992 році. Київ : Наук. думка, 1993. Т.2. С. 39–33, 83–90.
10. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1993 році. Київ : Наук. думка, 1994. Т.2. С. 32–40, 74–84.
11. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1994 році. Київ : Наук. думка, 1995. Т.2. С. 32–36, 78–90.
12. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1995 році. Київ : Наук. думка, 1996. Т.2. С. 31–35.
13. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1996 році. Київ : Наук. думка, 1997. Т.2. С. 33–38, 92–102.
14. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1997 році. Київ : Наук. думка, 1998. Т.2. С. 44–50, 116–128.
15. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1998 році. Київ : Наук. думка, 1999. Т.2. С. 50–55, 124–137.
16. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1999 році. Київ : НАН України, 2000. Т.2. С. 33–38, 106–115.
17. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2000 році. Київ : НАН України, 2001. Т.2. С. 28–32, 96–105.
18. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2001 році. Київ : НАН України, 2002. Т.2. С. 44–50, 130–140.
19. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2002 році. Київ : НАН України, 2003. Т.2. С. 38–43, 130–140.
20. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2003 році. Київ : НАН України, 2004. Т.2. С. 39–44, 114–124.
21. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2004 році. Київ : НАН України, 2005. Т.2. С. 61–66, 138–148.
22. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2005 році. Київ : НАН України, 2006. Т.2. С. 60–65, 146–156.
23. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2006 році. Київ : НАН України, 2007. Т.2. С. 72–77, 160–171.
24. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2007 році. Київ : НАН України, 2008. Т.2. С. 59–64, 146–156.
25. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2008 році. Київ : Академперіодика, 2009. Т.2. С. 75–81, 174–187.

26. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2009 році. Київ : Академперіодика, 2010. Т.2. С. 76–82, 152–165.
27. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2010 році. Київ : Академперіодика, 2011. Т.2. С. 69–75, 145–161.
28. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2011 році. Київ : Академперіодика, 2012. Т.2. С. 72–79, 151–165.
29. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2012 році. Київ : Академперіодика, 2013. С. 420–427, 517–531.
30. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2013 році. Київ : Академперіодика, 2014. С. 412–420, 512–527.
31. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2014 році. Київ : Академперіодика, 2015. С. 416–424, 514–528.
32. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2015 році. Київ : Академперіодика, 2016. С. 408–417, 512–525.
33. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2016 році. Київ : Академперіодика, 2017. С. 413–421, 522–535.
34. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2017 році. Київ : Академперіодика, 2018. С. 403–411, 508–521.
35. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2018 році. Київ : Академперіодика, 2019. С. 442–451, 551–565.
36. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2019 році. Київ : Академперіодика, 2020. С. 457–466, 552–565.

References

1. Vakarenko, O. H., Radchenko, A. I. (2013). Naukovo-vydavnycha diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy: 2002–2011 rr. [Scientific and publishing activity of the National Academy of Sciences of Ukraine: 2002–2011]. Kyiv: Akademperiodyka, 143 p. [in Ukrainian].
2. Vakarenko, E. G. (2013). Sovremennyj jetap izdatelskoj dejatel'nosti Nacionalnoj akademii nauk Ukrainy (1996–2005 gg.) [The current stage of publishing activities of the National Academy of Sciences of Ukraine (1996–2005)]. *Biblioteki nacionalnyh akademij nauk: problemy funkcionirovanija, tendencii razvitija – Libraries of National Academies of Sciences: Functioning Problems, Development Trends*, issue 4, pp. 269–278 [in Russian].
3. Didenko, Yu. M., Radchenko, A. I. (2018). Naukovo-vydavnycha diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy [Scientific and publishing activity of the National Academy of Sciences of Ukraine]. *Nauka ta naukoznavstvo – Science*

and Science of Science, no. 4 (102), pp. 112–124. <https://doi.org/10.15407/sofs2018.04.112> [in Ukrainian].

4. Jackiv, Ja. S. (2010). Ob aktualnyh voprosah akademicheskogo knigoizdaniya i knigorasprostraneniya v Ukraine [On topical issues of academic book publishing and book distribution in Ukraine]. *Nauchnoe knigoizdanie i knizhnaja kultura na prostranstve CHG – Scientific Publishing and Book Culture in the CHG Space*, pp. 93–94. Moscow: Nauka [in Russian].

5. Yatskiv, Ja. S., Vakarenko, E. G. (2007). Izdatelskaja dejatel'nost' Nacionalnoj akademii nauk Ukrainy: sovremennyj period [Publishing activity of the National Academy of Sciences of Ukraine: modern period]. *Nauchnaja kniga na postsovetskom prostranstve – Scientific Book in the Post-Soviet Space*, pp. 252–254. Moscow: Nauka [in Russian].

6. Jackiv, Ja. S., Radchenko, A. I. (2008). Nauchno-izdatelskij sovet Nacionalnoj akademii nauk Ukrainy: k 75-letiju so dnja osnovaniya [Scientific and Publishing Council of the National Academy of Sciences of Ukraine: on the 75 th anniversary of its founding]. *Knizhnaja kultura: opyt proshlogo i problemy sovremenosti – Book Culture: Past Experience and Problems of the Present*, pp. 410–413. Moscow: Nauka [in Russian].

7. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1990 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1990]. (1991). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 43–49, 98–105 [in Ukrainian].

8. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1991 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1991]. (1992). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 34–42, 78–85 [in Ukrainian].

9. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1992 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1992]. (1993). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 39–33, 83–90 [in Ukrainian].

10. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1993 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1993]. (1994). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 32–40, 74–84 [in Ukrainian].

11. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1994 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1994]. (1995). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 32–36, 78–90 [in Ukrainian].

12. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1995 rotsi

[Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1995]. (1996). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 31–35 [in Ukrainian].

13. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1996 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1996]. (1997). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 33–38, 92–102 [in Ukrainian].

14. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1997 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1997]. (1998). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 44–50, 116–128 [in Ukrainian].

15. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1998 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1998]. (1999). Kyiv: Naukova dumka, Vol. 2. pp. 50–55, 124–137 [in Ukrainian].

16. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 1999 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1999]. (2000). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 33–38, 106–115 [in Ukrainian].

17. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2000 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2000]. (2001). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol.2. pp. 28–32, 96–105 [in Ukrainian].

18. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2001 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2001]. (2002). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 44–50, 130–140 [in Ukrainian].

19. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2002 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2002]. (2003). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 38–43, 130–140 [in Ukrainian].

20. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2003 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2003]. (2004). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 39–44, 114–124 [in Ukrainian].

21. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2004 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2004]. (2005). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol.2. pp. 61–66, 138–148 [in Ukrainian].

22. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2005 rotsi

[Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2005]. (2006). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 60–65, 146–156 [in Ukrainian].

23. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2006 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2006]. (2007). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 72–77, 160–171 [in Ukrainian].

24. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2007 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2007]. (2008). Kyiv: NAN Ukrayiny, Vol. 2. pp. 59–64, 146–156 [in Ukrainian].

25. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2008 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2008]. (2009). Kyiv: Akadempriodyka, Vol. 2. pp. 75–81, 174–187 [in Ukrainian].

26. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2009 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2009]. (2010). Kyiv: Akadempriodyka, Vol. 2. pp. 76–82, 152–165 [in Ukrainian].

27. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2010 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2010]. (2011). Kyiv: Akadempriodyka, Vol. 2. pp. 69–75, 145–161 [in Ukrainian].

28. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2011 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2011]. (2012). Kyiv: Akadempriodyka, Vol. 2. pp. 72–79, 151–165 [in Ukrainian].

29. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2012 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2012]. (2013). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 420–427, 517–531 [in Ukrainian].

30. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2013 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2013]. (2014). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 412–420, 512–527 [in Ukrainian].

31. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2014 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2014]. (2015). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 416–424, 514–528 [in Ukrainian].

32. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2015 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2015]. (2016). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 408–417, 512–525 [in Ukrainian].

33. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2016 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2016]. (2017). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 413–421, 522–535 [in Ukrainian].

34. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2017 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2017]. (2018). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 403–411, 508–521 [in Ukrainian].

35. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2018 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2018]. (2019). Kyiv: Akadempriodyka, pp. 442–451, 551–565 [in Ukrainian].

36. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2019 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2019]. (2020). Kyiv: Akadempriodyka, С. 457–466, 552–565 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.01.2020.

Olena Vakarenko,

PhD (Biology), Director,

Publishing House «Akadempriodyka» of the NAS of Ukraine

4 Tereshchenkivska St., Kyiv 01004, Ukraine

e-mail: vakarenko@nas.gov.ua

<https://orcid.org/0000-0002-0495-5475>

Monographic Publications of the National Academy of Sciences of Ukraine (1991–2019): Trends, Publishers, Statistics

The purpose of the article is to cover the general trends in publishing monographs by various Ukrainian and foreign publishers. The main focus is on the publishing activity of the representatives of the National Academy of Sciences of Ukraine, which is being held under the auspices of the Scientific Publishing Council of the NAS of Ukraine for 20 years of its activity.

The novelty of the study is that the topic in this formulation of the question is covered for the first time.

The research methodology is based on the principles of historicism, using chronological, comparative, statistical methods, as well as methods of classification and systematization of the material.

The object of the study is the dynamic of monographic publications of the National Academy of Sciences of Ukraine in 1991–2019.

Conclusions. The main trends in the field of publishing of monographic editions by researchers of the National Academy of Sciences show a steady decline in published works over the past decade and a significant reduction in the role of professional scientific publishing houses in the publishing process as a result of chronic underfunding of science in Ukraine. Publishers of the National Academy of Sciences of Ukraine have maintained and put into practice high standards of scientific book publishing in the process of implementing publishing projects initiated by the Scientific Publishing Council of the National Academy of Sciences of Ukraine. The analysis of the publishing activity of the representatives of different branches in certain time intervals revealed the stability of the shares of the branches in the total number of monographic publications, which testifies to the viability of the historically formed structure of fundamental research.

Keywords: Scientific Publishing Council of the NAS of Ukraine, monographic publications of the National Academy of Sciences of Ukraine, scientific book publishing in Ukraine.